

هند مجوز چابهار را از آمریکا گرفت؟

امین قلعه‌ای

دیروز انتشار خبری با تیتراژ «واگذاری اداره بندر چابهار به هندی‌ها» فضای رسانه‌ای و شبکه‌های اجتماعی در کشورمان را تحت تأثیر خود قرار داد. تیتری که با توجه به حساسیت‌های این روزافزای عمومی به اخباری از این دست می‌توانست یکی از بزرگترین موفقیت‌های دولت برای مقابله با تحریم‌ها را در اذهان عمومی به شکست تبدیل بدل نماید. هادی حق شناس معاون سازمان بنادر و دریانوردی در این مورد می‌گوید: «گویا اشتباه در انتشار خبری که به جای ذکر واگذاری توسعه بندر چابهار به هندی‌ها، از واگذاری اداره بندر به آنها خبر داده بود موجب این اشتباه شده بود. ارتباط این موضوع هم با نفت، معامله ایران و هند بر سر این بندر است. ایران، توسعه چابهار را که بسیار مورد علاقه هندی‌هاست به آنها واگذار کرده و در عوض، هندی‌ها به خرید نفت ایران در دوران تحریم ادامه می‌دهند، پیش از این توسعه بندر گوادر را هم بر عهده داشت اما بندر چابهار ایران برای آنها جذابتر است.»

اهمیت بندر چابهار چیست؟

بندر چابهار از نقاط مهم و راهبردی ترانزیتی و ترانشیپی و حلقه واسط جنوب شرق آسیا، شرق آفریقا،

افغانستان و آسیای میانه است که با افتتاح فاز نخست طرح توسعه بندر شهید بهشتی در آذرماه سال گذشته ظرفیت آن از ۲.۵ میلیون تن به ۸.۵ میلیون تن افزایش پیدا کرد. حال با حضور هندی‌ها در بندر استراتژیک چابهار به عنوان اپراتور (که برای هر دو طرف اهمیت به سزایی دارد) ضمن توسعه و رونق بندر چابهار می‌توان اشتغال رادر آن منطقه به میزان چشمگیری افزایش داد و کشور هند نیز در کوتاه‌ترین مسیر ممکن به بازار افغانستان که شریک اقتصادی این کشور است، دست پیدا می‌کند. محمدعلی حسن زاده معاون امور بندری و اقتصادی سازمان بنادر در این خصوص می‌گوید: «در موضوع بندر چابهار بر اساس مطالعاتی که مشاور در گذشته انجام داد و این مطالعات تصویب شد مبنای سرمایه‌گذاری قرارداد ۴ فاز برای توسعه بندر چابهار لحاظ شده است. با عملیاتی شدن این ۴ فاز ظرفیت این بندر استراتژیک به ۷۷ میلیون و ۲۰۰ هزار تن می‌رسد. قرارداد است راهبری یک فاز از ۴ فاز بندر شهید بهشتی چابهار توسط اپراتور هندی (IPGL) انجام شود. این شرکت در بنادر هند و سایر کشورهای فعالیت اپراتوری دارد. طرح سرمایه‌گذاری هندی‌ها در زمینه تأمین تجهیزات در قالب قرارداد ۱۰ ساله است.» وی در ادامه افزود:»

قرارداد ما با اپراتور شرکت هندی در دو قالب موقت و اصلی است. قرارداد موقت ۱۸ ماهه (یک سال و نیم) است و مربوط به اجاره و بهره برداری بخشی از فاز یک بندر شهید بهشتی چابهار است. موضوع قرارداد اپراتوری ۱۰ هکتار (محوطه کانتینری، کالا، ساختمان اداری، رفاهی، تعمیرگاه و...) از فاز اول بندر شهید بهشتی ۳۶۰ متر اسکله کانتینری و چند منظوره و در نهایت استفاده از تجهیزات موجود و اجاره بخشی دیگر است. در قرارداد اصلی که مدت آن ۱۰ سال است ۶۴۰ متر اسکله و ۷۰ هکتار محوطه و تأمین تجهیزات مدنظر قرار گرفته است.»

چرا حضور هند در چابهار مهم است؟

قرارداد همکاری میان ایران و هند برای مدیریت و توسعه بندر چابهار پس از دیدار تاریخی روسای بلندپایه دو کشور به دعوت ناندرامودی، نخست وزیر هند از حسن روحانی، رئیس جمهوری ایران، در ماه مه سال ۲۰۱۶ میلادی صورت گرفت. نخست وزیر هند در این دیدار وعده داد که در بندر شهید بهشتی چابهار ۵۰۰ میلیون دلار سرمایه‌گذاری خواهد کرد. چابهار برای هندوستان اهمیتی سوق الجیشی دارد و نقطه اتصال این قدرت نوظهور اقتصادی با بازارهای هدفش در کشورهای آسیای میانه و در مراحل بعد هم با

هندی هادر مذاکرات خود با مقامات آمریکایی صریحا اعلام کرد که نمی‌تواند دو موضوع خرید نفت و توسعه چابهار را متوقف کنند و این موضوعات را به عنوان پیش شرط خود برای مذاکرات اعلام کردند

شرق اروپا و منطقه قفقاز است. البته هند برای اتصال به بازارهایش در آسیای میانه و قفقاز، از بنادر پاکستان هم می‌تواند استفاده کند اما چابهار چه به لحاظ سیاسی و چه به لحاظ اقتصادی از بنادر پاکستان برای هند باصرفه‌تر و مطمئن‌تر است. بنابراین اهمیت ژئوپولیتیکی و جغرافیایی بندر چابهار ایران موجب شده است که هند برای توسعه و مدیریت این منطقه آزاد تجاری سرمایه‌گذاری‌های هنگفتی کرده و با ایران در این خصوص همکاری کند. با این حال اما به دنبال افزایش فشارهای سیاسی آمریکای بر شرکای اقتصادی کشورمان اینگونه به نظر می‌رسد که هندی‌ها تمایل چندانی به ادامه همکاری در چابهار نخواهند داشت. تیرماه امسال وب سایت the diplomat نوشته بود: «حدود یک سال پیش بود که با تفاهم و قراردادهای همکاری که

میان ایران و هند صورت گرفت، قرار شد هند وظیفه توسعه و مدیریت بندر شهید بهشتی چابهار در جنوب شرقی ایران را بر عهده بگیرد اما حالا به نظر می‌رسد که این همکاری‌ها تحت تأثیر سیاست‌های خصمانه دونالد ترامپ - ریاست جمهوری ایالات متحده آمریکا - علیه ایران و تحریم‌های اقتصادی قرار گرفته است. با اینکه هند باید تا پایان سال آینده ۲۰۱۹ میلادی بندر شهید بهشتی چابهار را مدیریت کرده و به توسعه زیرساخت‌های لازم آن بپردازد، اما به نظر می‌رسد به شدت تحت تأثیر سفر اخیر نیکو هیللی - سفیر ایالات متحده آمریکا در سازمان ملل متحد - به هند قرار گرفته است. تحلیلگران بر این باورند که هند در یک وضعیت دشوار دوراهی قرار گرفته است چرا که از طرفی تحت فشارهای اقتصادی وارده از سوی آمریکا با خطر همکاری با ایران و خرید نفت از این کشور قرار می‌گیرد دوازده سویی دیگر، ایران یکی از بزرگترین تأمین‌کنندگان نفت برای هندوستان به شمار می‌رود و کاهش واردات نفت از آن می‌تواند ضربه بزرگی به اقتصاد و حوزه انرژی این کشور وارد کند.»

هند آمریکا را دور زد

همین هفته گذشته بود که دو مقام ارشد دولت ترامپ برای متقاعد سازی دولت به قطع همکاری تجاری با ایران به این کشور سفر کردند. نتیجه آن سفر اما امضای قرارداد توسعه بندر چابهار بود. سید هادی بهادر عضو کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی که در سفر اخیر عباس آخوندی به هندوستان او را همراهی کرده است، در خصوص مواضع هند در برابر فشارهای سیاسی آمریکا گفت: «هندی‌ها در مذاکرات خود با مقامات آمریکایی صراحتاً اعلام کرده‌اند که نمی‌توانند دو موضوع خرید نفت و توسعه چابهار را متوقف کرده و این موضوعات را به عنوان پیش شرط خود برای مذاکرات اعلام کردند. طبق گزارشاتی که رسانه‌های هندی به آن پرداخته‌اند، مقامات آمریکایی نسبت به مشارکت هند در توسعه بندر چابهار، چراغ سبز نشان داده‌اند. این نماینده مجلس شورای اسلامی در ادامه افزود: «البته یکی از موانع سرمایه‌گذاری هند در ایران،

چابهار با کم کردن وابستگی افغانستان به پاکستان به طور مستقیم به این کشور سود می‌رساند، چرا که کابل برای توسعه اقتصادی و کاهش وابستگی‌اش به خارجی‌ها، به مسیرهای قابل اتکای تجاری نیاز دارد

مشکل مبادلات ارزی و بانکی بود، که خوشبختانه مقرر شده که یکی از بانک‌های هند نسبت به انتقال سرمایه اقدام کند.» داوود محمدی کارشناس روابط بین‌الملل در مورد انگیزه‌های آمریکا برای صرف نظر کردن از تحریم‌های هند به خاطر فعالیت در چابهار به توسعه ایرانی گفت: «چابهار با کم کردن وابستگی افغانستان به پاکستان به طور مستقیم به این کشور سود می‌رساند چرا که کابل برای توسعه اقتصادی و کاهش وابستگی‌اش به خارجی‌ها، به مسیرهای قابل اتکای تجاری نیاز دارد. افغانستان از طریق چابهار کوریدور حمل و نقل و مسیر جدید ترانزیت خواهد داشت که از طریق آن هم به کشورهای غرب آسیا و هم دیگر کشورهای جنوب شرق آسیا متصل می‌شود. از این رو، می‌توان گفت توسعه و استفاده افغانستان از بندر چابهار به طور مستقیم به نفع آمریکاست و به ایالات متحده در تقویت اقتصاد کشور جنگ‌زده افغانستان کمک می‌کند. به عبارت دیگر، اگر آمریکا در استثنای شدن برای هند در سرمایه‌گذاری در بندر چابهار ایران موافقت نکند، به نوعی خلاف منافع خود عمل کرده است» به هر رو اینگونه به نظر می‌رسد که هندی‌ها هم تمایل دارند که در جنبه‌های راهبردی حضور داشته باشند چرا که شریک استراتژیک افغانستان هستند. هندی‌ها ترانزیت جیب می‌دهند به صورت مستقیم و به واسطه کوتاه بودن مسیر دریایی بنادر هند و چابهار از این مسیر استفاده کنند و در افغانستان حضور پررنگی داشته باشند. لذا هندی‌ها با تجهیز کارگاهی، نصب تجهیزات، آشنا شدن با فرآیند گمرکی ایران و ... برای قرارداد اصلی حضور در بندر شهید بهشتی چابهار آماده می‌شوند.

احتکار نمی‌گویند اما چنانچه به عمد کالایی بقصد بالا بردن قیمت آن در بازار توزیع نشود، احتکار تلقی می‌شود. فاضلی تصریح کرد: در مبارزه صحیح با احتکار باید به طور جدی با محترکان و متخلفان برخورد شود، اما نباید این گونه به جامعه‌القاء شود که اصناف کالاها را احتکار کرده‌اند. البته از سوی دستگاه‌های نظارتی مشخص شد که به استثنای برخی موارد بیشتر انبارها، کالایی را احتکار نکرده‌اند بلکه موجودی کالاهاست که در انبار نگهداری شده است. رئیس اتاق اصناف ایران اظهار کرد: لازم است بار دیگر تأکید کنیم که بین «گرانی و گرانی‌فروشی» و «انبارداری و احتکار» تفاوت وجود دارد و نباید به خاطر چند نفر مخل اقتصادی، همه صنوف خدمت را گرفتار و محترک تلقی کنیم.

که اصناف چه بکنند و چه خرده‌فروش هیچ سهم و نقشی در تعیین قیمت کالاها یا تولیدی و با وارداتی ندارند بلکه قیمت‌گذاری کالا بر عهده سازمان‌های ذیربط است. اصناف همواره با سود منصفانه و مصوب کالاها را به مردم عرضه می‌کنند لذا موضوع افزایش قیمت‌ها در شبکه صنفی مربوط به گرانی است نه گرانی‌فروشی. فاضلی تصریح کرد: چنانچه دولت بتواند منشأ تأمین مواد اولیه (قیمت‌ها را اصلاح کند، واحد صنفی هم کالا را با بهای مناسب تهیه و به مردم عرضه خواهد کرد. رئیس اتاق اصناف ایران گفت: البته اکنون سازمان‌های نظارتی کشور نیز به این موضوع اذعان دارند که گرانی با گرانی‌فروشی باید تفکیک شود. وی افزود: در قانون نیز به انبار کردن کالا وفق مقررات

رئیس اتاق اصناف ایران:

کاسبان بدون مجوز مقصر گرانی هستند

رئیس اتاق اصناف ایران اعلام کرد: اصناف هیچ نقشی در تعیین قیمت کالاها یا تولید داخل و با وارداتی ندارند و لازم است موضوع گرانی از گرانی‌فروشی تفکیک شود. به گزارش ایسنا، علی فاضلی با بیان اهمیت و نقش کارکردهای اصناف از دو جنبه اجتماعی و اقتصادی اظهار کرد: دشمن نیز در بعد اقتصادی دو جنبه شامل بنیان‌های تأمین و واردات و همچنین بنیان‌های توزیع را مورد هدف خود قرار داده است. وی ادامه داد: بیش از ۹۵ درصد توزیع چه در بخش عمده‌فروشی و چه خرده‌فروشی توسط اصناف انجام می‌شود و ۵ درصد بقیه مربوط به شرکت‌های پخش و یافروشگاه‌های بزرگ است.

طبق اعلام اتاق اصناف، وی بر لزوم رشد سیاسی و اقتصادی به صورت توأمان تأکید کرد و افزود: باید مجموعه سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها برای حل مشکلات کشور و رسیدن به رشد و توسعه از سوی مقام‌های عالی نظام بویژه سران سه قوه با هم هماهنگ باشد. اگر هر یک از عناصر توسعه پایدار آسیب ببینند، رشد و توسعه متوقف یا کند می‌شود و دشمنان زودتر به اهدافشان می‌رسند. رئیس اتاق اصناف ایران اظهار کرد: در روزهای اخیر به مواردی همچون گرانی مستمر کالاها در شبکه توزیع برخورد می‌کنیم که در این زمینه باید گفت موضوع گرانی با

مشاور اقتصادی رئیس جمهوری:

بدون منابع مالی اصلاح نظام بانکی کارایی ندارد

مسعود نیلی، مشاور اقتصادی رئیس جمهوری، با اشاره به اینکه به دلیل فقدان منابع مالی، اصلاح نظام بانکی دیگر کارایی ندارد گفت: باید به جای اصلاح نظام بانکی بر روی مهار نظام بانکی فکر کنیم.

مسعود نیلی، مشاور اقتصادی رئیس جمهوری در هم‌اندیشی ملی الزامات عبور از چالش‌های پولی بانکی و ارزی در سال ۹۷ با بیان اینکه مجموعه شرایطی که می‌توانست اصلاح نظام بانکی را صورت دهد اکنون به دلیل نبود منابع مالی لازم کارایی ندارد، گفت: باید به جای اصلاح نظام بانکی بر روی مهار نظام بانکی فکر کنیم. وی گفت: در زمان‌هایی که مشکلات اقتصادی بزرگ می‌شود و ابعاد آن فراگیری بالایی دارد مورد توجه قرار می‌گیرد و فرصتی فراهم می‌شود تا دانش اقتصاد عمومی تر شده و مردم بر روی این موضوع تمرکز کنند که چرا این مسائل ورود کرده است. مشاور اقتصادی رئیس جمهور افزود: زمانی که شرایط اقتصادی مساعدت تقاضای وسیع اجتماعی برای پیشگیری از مسائل اقتصادی شکل نمی‌گیرد بنابراین دوران شکوفایی اقتصادی زمان‌هایی است که این مشکلات به حد اعلام خود می‌رسند. به نحوی که مسیرهای ناشناخته باز شده و مسیرهای شناخته شده در محک تجربه قرار می‌گیرد.

وی تصریح کرد: حجم نقدینگی در دوره‌های چهار ساله به شدت رشد کرده و همواره چند برابر شدن نقدینگی در دامنه ۲.۴ تا ۲.۹ درصد در جیان بوده است به نحوی که سالانه متوسط رشد نقدینگی ۲۷ درصد بود و هر چهار سال حجم آن ۲۶ برابر شده است. وی ادامه داد: رشد بالای نقدینگی پدیده‌ای نامطلوب است ولی باید عوامل آن را شناسایی کرد به این معنا که هر یک از عوامل پدیدآورنده رشد نقدینگی آثار تومی خاص خود را به جای می‌گذارند. نیلی با برشمردن سه مولفه شکل‌گیری پایه پولی خاطرنشان کرد: خالص دارای بانک مرکزی بدهی دولت به بانک مرکزی و بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی عوامل تشکیل‌دهنده پایه پولی هستند که هر یک می‌توانند آثار تومی خود را بر جای بگذارند به این معنا که رفتار خالص دارای خارجی بانک مرکزی منعکس‌کننده کسری ترانز عملیاتی بود چه دولت است و افزایش بدهی دولت و بانک‌ها به بانک مرکزی نیز ناترازی بود چه و نظام بانکی ارثان می‌دهد پس اقتصاد کشور که از تأمین مالی خود برای دولت و نظام بانکی با کسری مواجه است بنابراین به بانک مرکزی رجوع کرده و باعث افزایش پایه پولی می‌شود. وی ادامه داد: از اواخر دهه ۸۰ و به خصوص سال ۹۰ به بعد بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی تبدیل به عامل مسلط در افزایش پایه پولی بوده و البته روند افزایش قیمت نیز متوقف شده است.

مشاور اقتصادی رئیس جمهور در بخش دیگری از سخنان خود خاطرنشان کرد: بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی با شبی فراتر از سایر متغیرها در حال افزایش است به نحوی که در سال ۹۶ نسبت به سال ۸۱ بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی ۵۶ برابر، نقدینگی ۲۶ برابر و پایه پولی ۱۸ برابر شده است. این به ان معناست که بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی عنصر مسلط در پایه پولی بوده که از قبل در جریان است و تبدیل به نیروی محرکه اصلی افزایش پایه پولی شده است.

نیلی باینکه اگر افزایش حجم نقدینگی خطر اصلی اقتصاد ایران است و بخواهیم برای آن راه حل پیدا کنیم باید عناصر فراینده پایه پولی را اصلاح کرده و بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی را به هیچ عنوان افزایش ندهیم، گفت: نسبت نقدینگی به سطح عمومی قیمت‌ها که حجم نقدینگی واقعی به شمار می‌رود نیز باید مورد توجه قرار گیرد به این معنا که اگر یک دوره ۲۰ ساله را از سال ۵۸ تا ۷۸ ملاحظه کنیم مقدار نقدینگی ایجاد شده برابر با میزان تورم بوده است و از سال ۷۸ تا ۹۰ و پس از آن نمودار مرتبط با حجم نقدینگی و تورم صعودی شده است که به نظر می‌رسد به آن میزانی که نقدینگی رشد کرده تورم افزایش نیافته است پس ممکن است تورم انباشته‌ای طی این سال‌ها برای کشور بروز کرده باشد که چون تجربه‌ای از آن نداریم نمی‌توانیم آثار آن را هم به خوبی بسنجیم.